

Členské štáty EÚ vrátane Slovenska a nevládne organizácie vyzývajú Komisiu k predloženiu posúdenia dopadu stratégie Z farmy na stôl

Poľské predsedníctvo Vyšehradskej skupiny usporiadalo 21. apríla 2021 videokonferenciu ministrov poľnohospodárstva Vyšehradskej skupiny: (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko) a Bulharsko, Chorvátsko, Rumunsko a Slovinsko (V4+4). Hlavnou témou diskusie boli príležitosti a výzvy poľnohospodárskych podnikov v krajinách V4+4 vo svetle stratégie Z farmy na stôl. Ministri si tiež vymenili názory na strategické plány spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Vymenili si skúsenosti s národnými prípravami a so spôsobmi, akými jednotlivé krajiny reagujú na odporúčania Európskej komisie. Ministri tiež rokovali o pokroku v práci a možných smeroch rozvoja iniciatívy BIOEAST.

Stretnutie sa skončilo prijatím Spoločného vyhlásenia o príležitostiach a výzvach poľnohospodárskych podnikov v súvislosti so stratégiou Z farmy na stôl. V prijatom vyhlásení ministri zdôraznili, že stratégia stanovuje ambiciózne ciele a výzvy, ktoré majú členské štáty splniť vo veľmi krátkom čase. Vyjadrili presvedčenie, že bremeno dosiahnutia týchto ambiciózných cieľov musí byť rovnomerne rozložené medzi všetky články potravinového dodávateľského reťazca a že zodpovednosť by nemala byť bremenom iba pre výrobcov, najmä malých a stredných.

Ministri tiež poukázali na to, že stratégia bola zverejnená bez posúdenia možných environmentálnych, sociálnych a ekonomických dopadov. Ministri preto vyzvali Európsku komisiu, aby pred začatím akejkoľvek fázy implementácie predložila príslušné hodnotenie vplyvu stratégie.

Priložené je spoločné vyhlásenie ministrov poľnohospodárstva Vyšehradskej skupiny (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko) a Bulharska, Chorvátska, Rumunska o možnostiach a výzvach poľnohospodárskych podnikov v súvislosti so stratégiou „Z farmy na stôl“.

Spoločné vyhlásenie ministrov poľnohospodárstva Vyšehradskej skupiny (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko) a Bulharska, Chorvátska a Rumunska o príležitostiach a výzvach pre poľnohospodárov vyplývajúcich zo stratégie Z farmy na stôl

Ministri poľnohospodárstva Vyšehradskej skupiny (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko) a Bulharska, Chorvátska, Rumunska:

OCEŇUJÚ iniciatívu Európskej komisie (EK) na vytvorenie spravodlivého, zdravého, ekologického a

odolného potravinového systému a považujú stratégiu Z farmy na stôl (F2F) prijatú EK za dôležitý krok týmto smerom;

SÚ SI VEDOMÍ, že potravinové systémy ovplyvňujú klímu a biodiverzitu a sú nimi tiež silne ovplyvňované. Extrémne klimatické javy, ako sú povodne, suchá, požiare, mrazy a silné vetry, ako aj erózia pôdy alebo šírenie chorôb rastlín a zvierat spojené so zmenou podnebia už majú významný vplyv na výrobu potravín a tento vplyv sa môže v budúcnosti zvýšiť;

POZNAMENÁVAJÚ, že kľúčové predpoklady stratégie sú už zohľadnené v deviatich špecifických cieľoch novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) a krajiny ich majú implementovať do národných strategických plánov SPP;

ZDÔRAZŇUJÚ, že odporúčania EK členským štátom (ČŠ) týkajúce sa implementácie cieľov stratégie v ich národných strategických plánoch SPP^[1] by sa mali považovať za usmernenia, pretože nie sú právne záväzné. ČŠ by mali mať flexibilitu v programovacích mechanizmoch na uľahčenie transformácie potravinového systému na systém, ktorý je priaznivejší pre ľudí, klímu a životné prostredie;

ZDÔRAZŇUJÚ, že predložená stratégia stanovuje ambiciózne ciele a predstavuje výzvy pre členské štáty, ktoré treba splniť vo veľmi krátkom časovom období, avšak členské štáty neboli zapojené do diskusie o stanovení týchto cieľov a takisto nebolo vykonané hodnotenie vplyvu možných dopadov stratégie na úrovni EÚ a členských štátov;

ZDÔRAZŇUJÚ, že implementácia cieľov stratégie členskými štátmi povedie k podstatnej zmene štruktúry fariem, objemu výroby a organizácie poľnohospodárskych trhov, ako aj podielu EÚ na globálnom trhu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami. Takéto významné zmeny si vyžadujú adekvátnu alokáciu finančných prostriedkov nielen v rámci SPP, ale aj iných politík a fondov EÚ, vrátane Fondu obnovy a odolnosti (RRF);

ZDÔRAZŇUJÚ, že stratégia bola zverejnená bez posúdenia možných environmentálnych, sociálnych a ekonomických dopadov jej implementácie; členským štátom tiež nebola poskytnutá analýza dlhodobého vplyvu stratégie na ich makroekonomickú a odvetvovú situáciu. Ministri preto VYZÝVAJÚ EK, aby predložila príslušnú analýzu dopadu stratégie pred začiatkom akejkoľvek fázy implementácie;

OČAKÁVAJÚ, že pred vypracovaním legislatívnych návrhov vyplývajúcich zo stratégie bude vypracované dôkladné posúdenie dopadu vrátane vplyvu na celý agropotravinársky reťazec, najmä poľnohospodárov, ako aj na potravinovú bezpečnosť a konkurencieschopnosť EÚ, ako aj trvalo udržateľný rozvoj sektora, vrátane cien potravín. To je obzvlášť dôležité v prípade obmedzení používania prípravkov na ochranu rastlín, predaja antimikrobiálnych látok a používania hnojív, ako aj zvýšených požiadaviek na dobré životné podmienky zvierat;

ZDÔRAZŇUJÚ, že prioritným cieľom poľnohospodárstva, rybného hospodárstva a akvakultúry je zabezpečenie potravinovej bezpečnosti a bezpečnosti potravín, ktoré majú priamy vplyv na verejné zdravie v EÚ. Riešenia navrhované v stratégii by sa mali zaoberať v súčasnosti identifikovanými problémami a výzvami, aby bol potravinový dodávateľský reťazec odolnejší voči narušeniam súvisiacim so vznikajúcimi krízami. Súčasná situácia v súvislosti s Covid-19 ukázala, že EÚ si nemôže dovoliť opatrenia, ktoré majú potenciál ohroziť jej vlastnú výrobu potravín a destabilizovať poľnohospodárske a potravinové trhy;

POUKAZUJÚ na skutočnosť, že ambiciózny cieľ stratégie, a to výrazné zvýšenie ekologickej

akvakultúry, musí rešpektovať rôzne prístupy k chovu rýb v rôznych ČŠ v celej EÚ. Ak má EK zabezpečiť dlhodobu udržateľný a regulovaný rybolov v moriach, je potrebné zabezpečiť produkciu rýb z udržateľných systémov akvakultúry, nielen z ekologickej akvakultúry. Únia by mala podporovať systémy sladkovodnej akvakultúry, aby sa zabezpečili vysoko kvalitné, zdravé a ekologické bielkoviny z rýb;

ZDÔRAZŇUJÚ, že implementácia ambiciózných cieľov nesmie predstavovať neprimeranú, jednostrannú záťaž pre poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel v EÚ, čo môže oslabiť ich konkurenčné postavenie na medzinárodnom trhu. Ak chce EÚ dosiahnuť udržateľnejší rozvoj, musí v prvom rade zabezpečiť primeraný príjem pre malé a stredné farmy, ktoré sú najzraniteľnejšie v potravinovom dodávateľskom reťazci, prispievajú k biodiverzite, ktorá je základom poľnohospodárskej výroby, zatiaľ čo ich multifunkčný charakter a poskytovanie verejných statkov trh neodmeňuje;

UZNÁVAJÚ, že iba ekonomicky stabilné a konkurencieschopné poľnohospodárske podniky sú schopné splniť očakávania vyšších požiadaviek na udržateľnosť. Dosiahnutie ambiciózných cieľov nebude možné bez primeranej finančnej podpory pre poľnohospodárov v EÚ na uľahčenie prechodu na udržateľnejšie výrobné systémy;

ZDÔRAZŇUJÚ v tejto súvislosti potrebu pokračovať v celoeurópskom úsilí o posilnenie postavenia poľnohospodárov v potravinovom dodávateľskom reťazci s cieľom dosiahnuť vyvážený a dobre fungujúci dodávateľský reťazec, ktorý by bol nielen spravodlivejší, ale aj odolnejší voči potenciálnym budúcim krízam.

VÍTAJÚ vytvorenie krátkych dodávateľských reťazcov, pretože môžu významne prispieť k posilneniu odolnosti regionálnych a miestnych potravinových systémov. Skrátenie dodávateľského reťazca posilňuje pozíciu poľnohospodára ako výrobcu odstránením zbytočných sprostredkovateľských nákladov. Čím kratší je dodávateľský reťazec, tým väčšia je šanca na zabezpečenie primeraných marží pre poľnohospodárov z predaja ich produkcie;

PODPORUJÚ myšlienku prijatia opatrení na úrovni Spoločenstva zameraných na zníženie závislosti na prípravkoch na ochranu rastlín, antimikrobiálnych látok a na obmedzenie nadmerného použitia minerálnych hnojív s cieľom znížiť znečistenie ovzdušia, pôdy a vody a zvrátiť stratu biodiverzity;

ZDÔRAZŇUJÚ, že pri hodnotení konkrétnych cieľových hodnôt stanovených členskými štátmi by EK mala brať do úvahy špecifiká každého členského štátu, rôzne východiskové úrovne, vynaložené úsilie a pokrok, ktorý sa už dosiahol v oblastiach súvisiacich s cieľmi stratégie;

PODPORUJÚ optimalizáciu používania prípravkov na ochranu rastlín a úsilie o vývoj vedecky podložených alternatívnych metód. ZDÔRAZŇUJÚ, že na udržanie primeraných výnosov a kvality sa môže postupné ukončenie používania účinných látok zaviesť, iba ak je na trhu dostupná alternatívna látka bezpečná pre ľudí, zvieratá a životné prostredie. UVEDOMUJÚ SI, že v súčasnosti dostupné alternatívy často nie sú dostatočne účinné;

SÚHLASIA s potrebou obmedziť používanie antimikrobiálnych látok; POZNAMENÁVAJÚ, že cieľom by nemalo byť jednoduché 50%-né zníženie množstva predaných antimikrobiálnych látok v každom členskom štáte, ale dosiahnutie tohto cieľa v roku 2030 by sa malo sústrediť na celkovú spotrebu antimikrobiálnych látok v EÚ ako celku, pričom každý členský štát by k cieľu prispel;

VERIA, že plány rozvoja ekologickeho poľnohospodárstva môžu viesť k vytvoreniu nových pracovných miest a prilákať mladých poľnohospodárov a zároveň prispievať k ochrane biodiverzity

za predpokladu, že na tento účel budú k dispozícii primerané finančné prostriedky;

ZDÔRAZŇUJÚ, že je potrebné podporovať vysoký štandard európskych poľnohospodárskych výrobkov, aby sa lepšie zviditeľnili pre spotrebiteľov v rámci i mimo EÚ.

POUKAZUJÚ NA to, že európske potraviny už sú synonymom bezpečnosti a vysokej kvality; SÚHLASIA s tým, že tento prechod môže z udržateľného rozvoja EÚ urobiť globálnu ochrannú známku, ktorá poskytne príležitosť na ďalší rozvoj všetkým aktérom v potravinovom dodávateľskom reťazci; systém označovania EÚ musí fungovať tak, aby pomáhal spotrebiteľom pri informovanom výbere udržateľných výrobkov tak, aby aj kvalita, nielen cena, predstavovala rozhodujúci faktor pri ich voľbe;

ZDÔRAZŇUJÚ význam podpory globálneho prechodu za predpokladu vhodného podporného medzinárodného prostredia; predovšetkým musia byť poľnohospodárske výrobky dovážané do EÚ plne v súlade s vysokými normami ochrany spotrebiteľa, životného prostredia, podnebia a zvierat a prechod na udržateľné potravinové systémy nesmie ohroziť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho odvetvia EÚ. Obchodná politika EÚ by sa mala usilovať o ambicióznosť obchodných záväzkov, záväzkov v oblasti udržateľného rozvoja a udržateľných potravinových systémov v tretích krajinách a zároveň zabezpečiť ich účinnú implementáciu v súlade s medzinárodnými pravidlami;

SÚHLASIA s tým, že prechod na zdravý a ekologický potravinový systém je tiež hnaný očakávaniami spotrebiteľov a novými stravovacími a spotrebnými modelmi pozorovanými nielen v krajinách EÚ. V kontexte rastúceho povedomia spotrebiteľov môže byť prechod na udržateľné výrobné metódy, znižovanie environmentálnej stopy a zlepšenie dobrých životných podmienok zvierat príležitosťou pre malé a stredné poľnohospodárske podniky, aby dosiahli spravodlivejší príjem;

SÚHLASIA s tým, že transformácia potravinového systému s využitím nových technológií, inovatívnych riešení, digitalizácie, nových metód výroby a distribúcie potravín, ako aj riadenia kvality môže z dlhodobého hľadiska podporiť rozvoj a konkurencieschopnosť agropotravinárskeho sektora.

[\[1\]](#) V súlade s článkom 106 ods. 2 návrhu nariadenia o strategických plánoch SPP (všeobecný prístup Rady z 21. 10. 2020)